

HÍREK

Beszámoló a MANYE XXII. Kongresszusának szakmai programjáról

2012. április 12. és 14. között a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Humántudományi Intézete adott otthont a MANYE XXII. Kongresszusának (*Társadalmi változások – nyelvi változások. Alkalmazott nyelvészeti kutatások a Kárpát-medencében*). Az idei konferencia újdonsága volt, hogy szekciók helyett szakmai műhelyek munkájában vehettek részt az érdeklődők. Ennek megfelelően beszámolóinkban ezeknek a szakmai eszmecseréknek az eredményeit emeljük ki. Ízelítésként az I., a II., a III., az V., a VI., a VIII., a X., a XI., a XIII., a XIV. és a hallgatói műhely munkáját összegezzük, valamint ismertetjük a meghirdetett műhelyekhez kötődő, külön blokkban elhelyezett plenáris, illetve úgynevezett műhelyindító előadásokat is.

Mielőtt azonban számba vennénk a műhelyek tevékenységét, néhány gondolat a kongresszus talán legfontosabb nyitó plenáris előadásáról, melyet Péntek Jánostól hallhattunk. Az előadás első része tömören összefoglalta azokat a politikai, társadalmi változásokat, amelyek közvetlenül vagy közvetve hatottak a nyelvi közösségekre, az egyes nyelvi változatok helyzetére a magyar nyelvű közösségekben. Az előadó kifejtette, hogy a nyelvi változatok körében a közeledés a változatok kölcsönös elfogadottságára épül, s ebben a kisebbségi változatok problematikája hangsúlyosabb módon jelenik meg. Az előadás második része a nyelvalkítás, a nyelvi tervezés, az alkalmazott nyelvészet azon témáit foglalta össze, melyek a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat programjaiban szerepelnek.

A mindig központi helyen szereplő anyanyelvi nevelési műhely (I.) ezen a konferencián leszűkítő kérdést is kapott: Mitől újulhat meg az anyanyelvi nevelés? A műhely plenáris előadását tartó Kálmán László nem a gyors iramban megújuló nyelvtudományi kutatások tempós követésében látta a megújulás egyedüli lehetőségét. Figyelmünkbe ajánlotta a korábbi vélekedéseket a hibák okairól, és a 19. század végéről Simonyi Zsigmond összegzését emelte ki, melyből a következő okokat vetette össze a maiakkal: írásközpontúság, életidegenség, az életkori sajátosságokhoz igazodás hiánya, öncélúság, normativitás és ismeretközpontúság. Műhelyindító előadásában Békési Imre – hivatkozva a PISA-felmérések szövegértési szempontjaira – a szövegfunkció alapvető kettősségét értelmezte. Nem mindegy, hogy a feladatul adott szövegpéldány csupán a benne kódolt egyetlen értelmezést engedi-e meg, vagy az olvasók kreativitását is (vagy főként azt) díjazza. A szövegalkotási/szövegértési gyakorlatok megkezdése előtt ezért a tanulóknak – akár írnak, akár olvasnak – tudniuk kell, hogy aktuálisan mit várunk tőlük. A műhely délelőtti szekciójában újonnan megjelent könyve koncepcióját ismertette Herbszt Mária (*Tanári beszédmagatartás*), Kocsis Csilla (*Helyesírás-gyakorló munkafüzet 3–4. osztályosok számára*), H. Molnár Emese (*Online anyanyelvi módszertani kézikönyv*). Nagy érdeklődéssel fogadott előadást tartott Basch Éva és H. Tóth István. A „mi-

től újulhat meg” kérdésre válaszoltak előadásukban a műhelyben szereplő gyakorló pedagógusok (Adányi Attiláné, Bácsi János és Sejtes Györgyi, Klippel Rita, Szabóné Csepregi Boglárka, Turcsányiné Kertész Ilona), és az itt fellépő hallgatók is (Horváth Ágnes Ilona és Molnár Vígh Edit).

A fordítástudomány kérdéseivel két műhely is foglalkozott, a II. és a VI. Az előbbi vezetője, Burján Monika műhelyindító előadásában azt tekintette át, milyen változásokat hozott a technológiai forradalom a műfordító munkakörülményeiben és munkamódszereiben. A fordító „kognitív szerszámosládájában” a nyelvi, kontrasztív nyelvészeti, tárgyi, kulturális és interkulturális stb. ismeretek mellett egy ritkábban emlegetett kompetenciának is benne kell lennie, nevezetesen annak a készségnek, mely lehetővé teszi a hiányzó ismeretek fellelését. Ma már néhány kattintással utánajárhatunk a világhálón minden szójelentésnek, szokatlan nyelvi fordultnak, kultúrspecifikus szónak, egy-egy idézet forrásának stb. Az online kommunikáció lehetőségével a fordító másoktól is segítséget kérhet: egyrészt a nemzetközi levelezőlisták és fórumok révén tagja lehet a fordítók virtuális világközösségének, másrészt akár a szerzővel is felveheti a kapcsolatot, ha értelmezési gondjai támadnak. Drahotá-Szabó Erzsébet fordító- és tolmácsolásában szerzett tapasztalatai azt mutatják, hogy a hallgatók sokszor nem szövegeket, még csak nem is szószerkezeteket, hanem szavakat fordítanak. Az ebből eredő fordítási hibákat új, „felhasználóbarát” igei kollokációs szótárral véli kiküszöbölhetőnek. Ez a mű nemcsak azokat a kollokációkat tartalmazná, melyek a két nyelvben eltérnek egymástól, hanem azokat is, melyek tükörfordításszerű átültetése helyes megnyilatkozásokhoz vezet, illetve az olyan szabad szókapcsolatokat is, melyeknek a magyarból németbe való átültetése interferenciális hibákat okoz. Varga Éva Katalin előadásának címe („*a maga nyelvén [...] tudóssá*”) Bessenyei György művelődéspolitikai programjára utal, mely nagy hangsúlyt helyezett a tudományok magyar nyelvű művelésére. Ehhez azonban minden tudományágban – így az orvostudományban is – meg kellett teremteni a magyar nyelvű terminológiát. Az előadó bemutatta, milyen társadalmi és tudománytörténeti folyamatok határozzák meg a választást az új terminusok megalkotásakor; következtetéseihez pedig egy dinamikusan fejlődő szaknyelvből, az informatikából merített párhuzamot. Imre Attila az angol módbeli segédigék (*can, must, should*) általános fordítási problémáit tárgyalta magyar megközelítésből, majd a modern fordítói környezeti sajátosságait szemlélte, és azt vizsgálta, mennyire érdemes fordítói adatbázist létrehozni. Következtetése, hogy az angol módbeli segédigék Palmer-féle osztályozásához hozzá lehet tenni még egy kifejezetten fordítói szempontú kategóriát; illetőleg, hogy vannak adatbázisra „érdemes” és kevésbé lényeges módbeli segédigék. Kaló Krisztina előadásának középpontjában a műfordítói szabadság kérdése állt, mely nem korlátlan, kivált ha a fordító régi(es) nyelvezetű irodalmi művet kíván átültetni egy másik nyelvre. A forrásnyelv történeti változásaival a szintaxis, a morfológia és a lexika szintjén egyaránt tisztában kell lennie. A táguló és szűkülő jelentéstartományok vizsgálata ugyanakkor hasznos információkat nyújt nyelvünk mai állapotának kialakulásáról, másrészt izgalmas fordítói feladat is. Kispál Tamás előadásában néhány jellemző szótárhasználati problémát mutatott be a fordító-tolmács specializációs képzésben szerzett tapasztalatai alapján. Az utóbbi évek német szótárhasználati kutatási eredményei azt tükrözik, hogy a szótárhasználók nem ismerik kellőképpen, így nem is veszik figyelembe az egynyelvű és kétnyelvű szótárak számtalan információs (a jelentés pontosítására szolgáló) adatát. Felhívta a figyelmet azokra az innovatív lexikográfiai módszerekre, melyek alkalmazásával a szótárakba olyan adatokat (és olyan módon) kodifikáltak, amelyek korábban a fordító számára is ismeretlenek voltak. Őrsi Tibor *Anglicizmusok a francia sportnyelvben* című előadásából megtudhattuk, hogy míg a 18. század előtt inkább az angol nyelv vett át francia szavakat, később ez a tendencia megfordult, és az angol szavak

kezdték beáramlani a francia nyelvbe. Sok mai anglicizmus a sportnyelvből terjedt el a köznyelvben, és jelentésbővülésen ment keresztül. Egyes francia nyelvű sportanglicizmusok különböznek az eredeti angol kifejezés alakjától és/vagy jelentésétől, sőt bizonyos esetekben az angol nyelvtől teljesen függetlenül alakultak ki, ami több okra vezethető vissza.

A fordítás- és tolmácsoláskutatással foglalkozó másik, VI. műhelyben hat előadás hangzott el. Az idegen nyelvi közvetítés kérdései bizonyították, hogy a nyelv mint élő entitás dinamikus mozgásban van, a fordítás kapcsán nem csupán a grammatikai, szintaktikai rendszerek megfeleltetései állhatnak a középpontban, hanem a figyelem egyre inkább a pragmatika kérdéskörére összpontosul. Cs. Jónás Erzsébet a fordításstiliztika körében a stíluskontamináció szociokulturális háttéréről beszélt egy Akszjonov-regény magyar fordítása kapcsán. A stilizáció, a régies nyelv és a mai szlengkifejezések keveredése, az archaizálás, az alkalmi szóalkotás jellemzi a 18. században játszódó *Volterjánosok és volterjankák* című regény nyelvét, amelyet Soproni András ültetett át magyarra. A jelentéshez való hozzáférés az orosz olvasó tudatában a közös nyelvi és kulturális előismeret generikus terében megy végbe. A magyar olvasónak a mentális terekre vonatkozó ismeretei hiányoznak, vagy csak részlegesek. A szövegjelentéshez való „hozzáférést” a fordítónak kell megoldania a magyar nyelv eszközeinek segítségével. Benő Attila előadása szintén műfordításokat vizsgált a modális érték átültetését elemezve. A magyar feltételes mód és a modalitást kifejező lexikai elemek gyakori megjelenését a román nyelv lexikális lehetőségekkel tudja visszaadni; az indoeurópai nyelvek közül az angol is szűkebb lehetőségekkel rendelkezik, mint a magyar, ahol szintaktikai és agglutináló formaképzés egyaránt rendelkezésre áll. A modalitás fordíthatóságának bemutatásakor az is kitűnt, hogy a különböző szövegtípusokban megjelenő modális jelentések gyakorisága jelentős mértékben eltérhet (például a szépirodalmi és a jogi szövegtípusban). Erdei Ilona előadása arra világított rá, hogy a magyar melléknévi igeneves rendszerben új tendenciák fedezhetők fel. Az orosz cselekvő-szenvedő, jelen-múlt oppozíciókkal szemben a magyar *-t, -tt* képzők három funkciót is betöltenek. A mai nyelvhasználatban a mellékmondatos szintaktikai szerkezetek mellett megfigyelhető a *-t, -tt* képzős alakok elterjedése. Ennek oka a nyelvi kölcsönhatásokon kívül a szakszövegek fordítási terjedelmének megkötöttsége is lehet. Lukács András a szakfordítás egy sajátos kérdéséről, a Rómáról szóló útikönyvek angolról magyarra fordításának fordítói és adaptációs feladatairól beszélt. Ki kell-e egészíteni az ismertetéseket magyar vonatkozásokkal is, illetve az intézményneveket mennyire kell adaptálni, „magyarítani”, hogy a magyar turisták igényeinek megfelelőek legyenek? Fata Ildikó a német nyelvből fordított gyógynövényeket ismertető könyvek kapcsán teszi fel ugyanezt a kérdést. A fordítás tehát nem csupán átváltási műveletek sora, hanem kultúrák közötti kommunikáció. A kutatás korpuszát három német és három magyar nyelvű gyógynövénykalauz, továbbá három, magyarra fordított német szakkönyv alkotja. A fordításokat két kérdés alapján vizsgálja: 1. Hol helyezkednek el a reáliák magyarra fordítása során a megoldások az idegenítés-honosítás skáláján; valamint 2. milyen változások következnek be a fordított szöveg lexikai kohéziós mintázataiban. Zrínyi Andrea szintén szakszövegek, német pszichoanalitikai munkák magyarra átváltott változatait elemezte a terminológia változásának tükrében. Fontos lenne a szakma számára egy szakszótár elkészítése, amelynek megszervezését a klinikai ágazat is támogatná. A pszichoanalízis terminus technikusainak kontrasztív elemzéséhez német szaktudományi könyvek magyar fordítása szolgált korpuszként. Az előadás rávilágított arra, hogy a pszichoanalitikai szövegek fordítói mint szakmabeliek nagyobbrészt nem szótárból, hanem saját szakmai tapasztalataikból, egyéni értelmező mechanizmusokra támaszkodva dolgoznak.

A III. műhelyben belül 11 előadás hangzott el a kulturális reprezentációk tágas témakörében. A műhely plenáris előadására, Szőnyi György Endre *A szövegen belül és kívül* című, sokrétű

elméleti alapo zású és gazdag képanyaggal illusztrált előadására a plenáris blokkban került sor. A műhely felhívása szerint „a kultúra bármelyik média segítségével jeleket generál és használ, a legátfogóbb vizsgálati módszere tehát a szemiotika”. Ennek megfelelően az előadások rendkívül változatos tematikával, de a szemiotika elméleti keretein belül vizsgálták a kulturális reprezentációk sokrétű világát. A műhelynyitó előadást Újvári Edit tartotta *A képek didaktikus funkciói a középkori kultúrában – Narratív és szimbolikus elemek szemiotikai vizsgálata egy késő középkori epitáfiumon* címmel, az ikonográfia és vizuális szemiotika tárgykörében, a témához illően képi reprezentációval. Ugyancsak a művészet témakörén belül, de a költészet területéhez kapcsolódott Bagi Ibolya *Az orosz futuristák „értelmen túli nyelve”* című előadása, idézetekkel és Tóth Szergej közreműködésének köszönhetően eredeti orosz nyelvű felolvasással színesítve. Boda István Károly és Porkoláb Judit előadása a versértelmezés témakörével foglalkozó kötetek vizsgálatát mutatta be az inter- és hipertextualitás szemszögéből. Csapóné Horváth Andrea német turisztikai reklámok elemzését állította középpontba, az ezeken megjelenő kép-szöveg relációt elemezve. Csontos Nóra a narratíva-, jel-, szimbólumelméleti bevezetőt követően a magyar mint idegen nyelv tankönyveinek illusztrációiban mutatta be a kép mint narratív reprezentáció szerepét. Fodor Ferenc előadása arra hívta fel a figyelmet, hogy a sajtószövegek elemzésével kimutatható: a 2004–2011 között vizsgált francia napilapokban a gazdasági válság tematikája kiszorította a médiából – és ezáltal a köztudatból – a klímaváltozással kapcsolatos ismertetőket, figyelemfelhívó közleményeket, pedig ennek a jelenségnek a figyelmen kívül hagyása a jelenlegi válságnál összehasonlíthatatlanul veszesebb következményekkel jár. Nagy L. János Weöres Sándor *Öröklét* című versének szójelentési problémáját vetette fel előadásában a diskurzuselemzés, a pszicho- és szociolingvisztika elméleti eredményeinek tükrében. Schirm Anita előadásában a reklámok világának egyik sajátos típusát, a sorozatreklámokat elemezte a narratív stratégiák szemszögéből. A délelőtti műhelyelőadások végén került sor a vitára, amely az idő rövidege miatt csak néhány felvetésre szorítkozhatott. Többen egyetértően szólaltak fel Fodor Ferenc előadása kapcsán, megerősítve, hogy a napi hírek és az egyéb kulturális reprezentációk (például filmek) világából hiányzik a klímaváltozással kapcsolatos problematika. Szőnyi György Endre Csontos Nóra előadásának erényei mellett a szimbólum és a jel definíciója kapcsán utalt a peirce-i meghatározások jelentőségére. Nagy L. János Weöres-elemzésével kapcsolatban többen jelezték a költemény mondanójának alternatív értelmezhetőségét. A délutáni programban még három előadásra került sor: Szirmai Éva médiatanulmányokat folytató hallgatók írásműveinek elemzésével mutatta be a kereskedelmi rádiók és televíziók minőségromboló hatásának eredményét, a dolgozatok mind tematikai, mind szövegalkotási elszegényedését. Tokaji Ildikó a reklámok világát vette górcső alá, a képek vizuális nyelvének manipulatív hatásait mutatta be. A műhely utolsó előadója, Forgács Tamás a frazeológiai egységek felbonthatóságának, illetve felbonthatatlanságának a kérdéskörét járta körül, az elméleti alapozást követően számos konkrét példát elemezve. A műhely vitája elsősorban az egyetemi hallgatók nyelvi és fogalmazásbeli kompetenciáit járta körül.

A politika nyelve műhely (V.) plenáris előadója, Szabó Miklós a nyelvészet iránt is elkötelezett jogtudósként a nyelvhasználat jogi szabályozás alá vonásáról tartott kiváló, összefoglaló előadást. A műhely további előadói ukrán (Kocsis Mihály), finn (Gombos József), katalán (Zalai Anita) témákat fejtettek ki, a magyar reformkor nyelvpolitikai kérdéseit elemezték (Döbör András), a médiahatást, befolyásolást vizsgálták (Tóth Szilvia).

A Nyelvtanulás – nyelvhasználat – szociokulturális elvárások (VIII. műhely) témáját járta körül a kongresszus egyik legizgalmasabb előadásában Thomas Szende. Francia, magyar, orosz, kínai, koreai és hausza nyelvi példákkal illusztrált előadásának vezérfonala: a nyelvi

interakció társadalmi történése, a nyelvi formák összekapcsolódnak a világ dolgaival, a nyelv felhasználói pedig egymással; azaz más a valóság, és más annak nyelvi érzékel(tet)ése¹. Szintén plenáris előadáson Medgyes Péter a hazai nyelvvoktatás-politika legfrissebb fejleményeit mutatta be úgy, hogy ténylegesen együtt gondolkodásra buzdította, sőt vitára ingerelte a hallgatóságot. A szünetekben és az esti programokon is téma volt az előadáson felvetett kérdés: vajon tehetünk-e valamit mi, nyelvvoktatási szakemberek annak érdekében, hogy ne a rövidebbet húzzuk a politikai és szakmai érvek csatájában. A műhelyben elsőként Fenyvesi Anna mutatta be a kisebbségi magyar iskolások anyanyelvükkel, a többségi nyelvel és az angollal mint idegen nyelvel kapcsolatos nyelvi attitűdjeiről készített felmérésének eredményeit.

Ha egyetlen képpel akarjuk jellemezni a VIII. műhelyben elhangzott előadásokat, Szeged parkjaihoz kell őket hasonlítani: olyan színes kavalkádot alkottak, amilyeneket a tarka színekben pompázó, gyönyörűen nyíló árvácskaágyások mutattak az Aradi vértanúk terén és szerte a városban. A nyelvekkel kapcsolatos attitűdöktől kezdve a kultúraközi gazdasági kommunikáción, a moldvai csángó gyerekek „keresztszülőkhöz” írt leveleinek elemzésén, az angol nyelvi kollokációk tipologizálásán vagy a gesztusnyelvek különbözőségein át a vállalati honlapokig és a hallgatásnak a kommunikációban elfoglalt helyéig a kommunikáció szerteágazó kérdéseiről hallhattunk előadásokat. S miként a virágágyásokban egymástól messze nyílnak az azonos színű árvácskák, e szekcióban is távol estek időben az azonos témát (például a nonverbális kommunikáció különbözőségeit) körbejáró előadások. Így a hallgatóságnak hol a csángók körébe, hol a magyarországi nagyvállalatok világába, hol a fiatalok szubkultúrájába kellett beleképzelnie magát. Kétségtelen, van értelme az ilyen „mi mindennel is lehet foglalkozni” típusú szakmai körképnek. A sok éve kutatással foglalkozók is elcsodálkozhatnak: tényleg, mennyi, de mennyi kutatási kérdést lehet feltenni! E tarkaság azonban kizárja az adott témában elmélyülő hozzászólások lehetőségét. Ez persze nem túl szerencsés, főleg a fiataloknak nem. De nem csupán nekik van szükségük arra, hogy az előadást a témához értő, azt kutató hallgatóság kommentálja, kiegészítse, további ötleteket adjon. A más-más témában elmélyülő kollégák azonban erre nem vállalkozhatnak, így e szekcióban sem alakultak ki igazi, mély szakmai viták.

A hungarológia szakemberei is képviselték kutatásaikat a kongresszuson (X. műhely). A számos érdekes előadás közül kettőt emelünk ki: Szücs Tibor a nyelvkönyvszövegek életszerű változatosságához adott szempontokat; Fazakas Emese, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem docense arra hívta fel a szakemberek figyelmét, milyen fontos a magyar mint idegen nyelv tanításában a térbeliség.

A nyelvpolitika, nyelvi jogok: kívülről, belülről téma (XI. műhely) plenáris előadója Beregszászi Anikó volt, aki a kárpátaljai magyar anyanyelvi nevelés állapotáról tartott sok nyelvi példával alátámasztott előadást. A műhelyindító előadás Cserniczkó Istvántól hangzott el, aki a független Ukrajna nyelvi helyzetéről és nyelvpolitikai törekvéseiről, a ruszinokról és a ruszin nyelvről érkezett.

A kulturális stigmatizáció: a genderérzékeny beszédmód esélyei címmel meghirdetett XIII. műhely plenáris előadását Hidasi Judit tartotta. A nagy érdeklődéssel kísért előadás az elmélet, gyakorlat és módszer hármásából kiindulva a nyelv, a társadalom és a társadalmi nemi szerepek hálózatosodásának kérdéséről szólt. Az előadó a fenti fogalmakat és folyamatot a politikai korrektség, a média, a mobilitás és a globalizáció problematikájával hozta összefüggésbe. Barát Erzsébet műhelyindító előadásában a nő fogalmának változásairól beszélt, arról, hogyan kapcsolódik össze demokráciánkban a nő fogalma az önrendelkezési jog korlátozásá-

¹ Az előadás írásbeli változatát folyóiratunk jelen száma közli (7–21). – *A szerk.*

val, illetve hogyan jelenti az emancipáció önmaga ellentétét. Csányi Eszter a főiskolás fiúk és lányok nyelvhasználati különbségét, Marthy Annamária a mondatszerkesztés és gender összefüggéseit elemezte, Hugyecz Enikő Henriett a homoszexuálisok nyelvi viselkedéséről alkotott sztereotípiákat mutatta be, Varga Csilla a nemek apróhirdetésben megjelenő ideálképeit vizsgálta, Tóth Bianka az ellentétes neműek közti szakmai kommunikáció különbségeiről szólt, Szabó Zsuzsa a *Meseautó* című film eredeti és felújított változatában lévő nyelvhasználati különbségeket mutatta be.

A *mentális lexikon* címet viselő XIV. műhely plenáris előadója Lengyel Zsolt volt, aki a szóasszociációs kutatások áttekintésére, elemzésére vállalkozott. Ennek során tárta fel a mentális lexikon struktúrájára és működésére vonatkozó információkat, és további lehetséges kutatási irányokat is vázolt. A téma egyik részterületéről (a magyar mint idegen nyelv pszicholingvisztikája) értekezett Nádor Orsolya műhelynyitó előadása, melyben egyetlen hívószóra (magyar) öt perc alatt adott válaszokat vizsgálta. A kisgyermek beszédzavarainak korai felismeréséről, illetve az óvodás gyermekek alapképességeit mérő *DIFER-programcsomag* megismerésének, bevezetésének és alkalmazásának tapasztalatairól két gyakorló pedagógustól hallottunk „földön járó” előadásokat (Faltumné Varga Gyöngyi és Böröcsökné Balázs Márta).

A MANYE-kongresszushoz az idén első ízben kapcsolódott hallgatói műhely. A hallgatói műhely megszervezésének előzményei messzire nyúlnak vissza. Az ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékén 2008-ban rendezték meg az első tanszéki hallgatói konferenciát, amelyet 2009 tavaszán ugyanennek a tanszéknek és a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kara Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének közös tanár-diák konferenciája követett. Ezekből a rendezvényekből nőttek ki az alkalmazott nyelvészeti tanszékek országos találkozói, s ezek egyenes folytatása a szegedi MANYE-kongresszus hallgatói műhelye. Mind pedagógiai, mind kutatási szempontból nagy jelentősége van annak az elképzelésnek, amelynek alapján az idejű MANYE szervezői, mindenekelőtt Tóth Szergej és kollégái a harmadik országos találkozót a MANYE-kongresszusba integrálták. Az alkalmazott nyelvészetet nemcsak tanuló, hanem egyben művelő hallgatók tevékenysége, amelyet a tanár-diák találkozók az eddigiekben is inspiráltak, az alkalmazott nyelvészeti kutatások országos seregszempléjén megjelenve túlléphetett az oktatási kereteken. Ezzel a gesztussal a kutatásaikat magas szinten űző és eredményeiket bemutatni képes hallgatók lehetőséget kaptak arra, hogy egyenrangúban járuljanak hozzá a szakma eredményeihez, miközben alkalmuk nyílt arra, hogy hallgatótársaik és tanáraik előadásain túl az alkalmazott nyelvészettel foglalkozók szélesebb körétől átfogóbb és egyben árnyaltabb, saját kutatásokon alapuló ismeretekhez jussanak. A hallgatói műhelyben másfél nap alatt összesen 23 előadás hangzott el. Az előadók az alkalmazott nyelvészeti képzés minden szintjét képviselték (BA-szintű nyelvmentor szakirány, MA-szintű nyelv- és beszédfejlesztő tanár szak, alkalmazott nyelvészet szak és alkalmazott nyelvészeti PhD-képzés). Az előadások számos témát fogtak át: fonetikai jelenségek (Mészáros Katalin Edit) és ezek összefüggése az írásbeliség bizonyos jellemzőivel (Peller Anita), szóasszociációs vizsgálatok egy- és kétnyelvűek körében (Csomai Lídia, Kobán Eszter, Nagy Eszter), szövegértés idegen nyelven (Zsilován Anikó) és magyarul (Szabó Ágnes – Tóth Andrea), a dislexia szűrése (Kiss Renáta Mária), a koraszülöttek nyelvi képességei (Krepsz Valéria), a nyelvi hátrányos helyzet (Németh Judit), nyelvi jogok a mindennapokban (Varjasi Szabolcs), kriminalisztikai nyelvészet (Tóth Eszter), az elmebetegség nyelvhasználati vonatkozásai (Bacsó Veronika), gépi fordításellenőrzés (Berta Andrea Ilona), irodalmi mű neuro- és pszicholingvisztikai értelmezése (Horváth M. Violetta), idegen nyelvi hatás és nyelvjárás (Vorzsák Orsolya), szociolingvisztikai szemléletű dialektológia (Szendi Tünde), formalitás és informális

a médiában magyar vonatkozásban (Varga Mónika) és a japán nyelvet illetően (Magasházi Virág), a Facebook nyelvhasználata (Pethő András) és szerepe a kisebbségi közösségek nyelvvesztési folyamatában (Maresch Dániel), a blog műfajának korpuszalapú meghatározása (Petykó Márton), reklámszlogenek vizsgálata (Kapuvári Barbara), a holokauszt irodalmának feldolgozási lehetőségei a szövegértési feladatokban (Tajti István). A hallgatói műhely előadónak teljesítménye minden tekintetben (témaválasztás, elméleti háttér, az adatgyűjtés és feldolgozás módszertana, valamint a bemutatás/prezentáció módja, beleértve a technikai jártasságot) felvette a versenyt felnőtt kollégáink teljesítményével. Így nem meglepő, hogy az előadások tematikus műhelyekbe sorolásakor a szervezők további 13, tartalmilag egyes műhelyek témáihoz illeszkedő hallgatói előadást (például Hugyecz Enikő Henriett, Szabó Zsuzsanna, Tóth Bianka, Tóth Szilvia, Varga Csilla szereplését) nem a hallgatói, hanem a téma szerinti műhelyekbe soroltak be. A hallgatói műhely előadásait a hallgatókból álló közönség, valamint tanári zsűri is értékelte a) a legjobb hallgatói előadás, b) a legjobb prezentáció, c) a legérdekesebb téma kategóriákban. Nyertesek: a) kategória: Tóth Eszter és Kobán Eszter; b) kategória: Pethő András és Zsilován Anikó; c) kategória: Bacskó Veronika és Krepsz Valéria.

Jó és előremutató kezdeményezésnek tartjuk a MANYE-kongresszus kibővítését a hallgatói műhellyel, és reméljük, a jövőben is mód lesz arra, hogy ez a gyakorlat folytatódjon, és idővel hagyománnyá váljon. Örvendetes volt látni, milyen sok fiatal végez kutatásokat. Még örvendetesebb, hogy közös nemzetközi projektekben részt vállalva lehetőségük nyílik a nemzetközi tudásmegosztásra és tanulásra. Ez ígéretes lépés a nemzetközi minőségű kutatási színvonal elérése irányában. Ugyancsak öröm a határon túli ifjú kollégák bekapcsolódása a hazai tudományos közéletbe.

Néhány műhely küzdött az előadásokhoz rendelkezésre álló rövid idővel. A tizenöt percet minden előadó igyekezett kissé megnyújtani, s ha nem törlődött volna a programból egy-egy előadás, a hozzászólásokra alig maradt volna néhány perc. A konferencia résztvevői minden részletben megtapasztalhatták a szervezők gondos előrelátásának és jó szervezésének nyomát: a vendéglátók mindent átgondoltak, mindenre odafigyeltek. Semmiképpen sem marasztalhatták el azért, hogy a résztvevők (például a VIII. szekció a Fizika előadóiban) dideregtek, kabátokban ülték végig a programot – hacsak nem adták fel, és nem kerestek szerencsésebb klímájú termet maguknak. Egyes műhelyek (például a VIII. szekció fentebb bemutatott) tarkasága újra felveti a már többször körbejárt kérdést: Mi tulajdonképpen a MANYE-kongresszusok küldetése és feladata? Kutatók és oktatók találkozási, ismerkedési lehetősége, szakmai seregszemle vagy pedig jól definiált kutatási kérdések megvitatásának fóruma? Az a célja, hogy együtt áttekintsük és megvitassuk, milyen választ adnak kutatóink ma Magyarországon a feltett kérdésekre? Míg a VIII. szekció adottságainál fogva az első utat járta, számos műhely alkalmat talált az érdemi szakmai vitára.

A szervezőknek ezúton is köszönetünket és elismerésünket fejezzük ki.

*Békési Imre, Borgulya Ágnes, Burján Monika, Cs. Jónás Erzsébet, Juhász Valéria,
Ladányi Mária, Nagy János, Navracsics Judit és Újvári Edit²*

² A beszámoló a műhelyvezetők összefoglalói alapján a szerkesztő állította össze.